

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060203

DOM
2019-06-20
Stockholm

Mål nr
M 3437-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-03-05 i mål nr M 4536-18, se bilaga A

PARTER

Klagande

Malmö Mejeri AB

Ombud: Advokat M.L.

Motpart

Miljönämnden i Malmö stad

SAKEN

Förbud att transportera bort processavloppsvatten från fastigheten XX i Malmö kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Miljönämnden i Malmö stads beslut den 19 december 2017 (dnr 621:00119-2017) att förbjuda Malmö Mejeri AB att transportera bort processavloppsvatten från fastigheten XX i Malmö kommun.

Dok.Id 1513436

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Malmö Mejeri AB har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva Miljönämnden i Malmö stads beslut om förbud att transportera bort processavloppsvatten från fastigheten XX i Malmö kommun.

Miljönämnden i Malmö stad har medgivit bolagets talan.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Miljönämnden i Malmö stad har medgivit Malmö Mejeri AB:s yrkande om att nämndens beslut om förbud att transportera bort processavloppsvatten ska upphävas. Mark- och miljööverdomstolen finner inte skäl att frångå parternas samstämmda inställning i målet. Beslutet ska därför upphävas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Gösta Ihrfelt, Johan Svensson, referent, och Margaretha Gistorp samt tf. hovrättsassessorn Lina Lundgren.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Matilda Kindgren.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-03-05
meddelad i
Växjö

Mål nr M 4536-18

PARTER

Klagande
Malmö Mejeri AB

Ombud: Advokat M.L.

Motpart
Malmö kommun, Miljönämnden

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut 2018-08-22 i ärende nr 505-3464-2018, se bilaga 1

SAKEN

Förbud att transportera bort processavloppsvatten på fastigheten XX, Malmö kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Miljönämnden i Malmö kommun beslutade den 19 december 2017 (dnr 621:00119-2017) att avseende Malmö Mejeri AB bland annat förbjuda bolaget att från och med den 28 februari 2018 transportera bort processavloppsvatten från verksamheten på annat sätt än att avleda det via avloppsledningarna till kommunala reningsverket Sjölunda. Förbudet förenades med ett löpande vite om 250 000 kr som ska betalas per överträdelse.

Malmö Mejeri AB (bolaget) överklagade beslutet till Länsstyrelsen Skåne som avslog överklagandet ifråga om förbud med tillhörande löpande vite. Länsstyrelsen flyttade dock fram tidpunkten för efterkommande av förbudet till två månader efter att nämndens beslut vunnit laga kraft. Länsstyrelsen beslutade vidare att nämndens beslut ska gälla först sedan det vunnit laga kraft. (Länsstyrelsen ändrade beslutet även i andra delar som inte är föremål för prövning i detta mål.- Mark- och miljödomstolens förklaring.)

Bolaget har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Bolaget yrkar i första hand att mark- och miljödomstolen upphäver miljönämndens beslut om förbud. I andra hand yrkar bolaget att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ändrar nämndens beslut på så sätt att beslutet att förbudet ska vara förenat med vite upphävs.

Bolaget anför bland annat följande. Nämndens beslut om förbud är felaktigt eftersom det begränsar bolagets tillstånd till miljöfarlig verksamhet. I enlighet med tillståndet har bolaget tillåtelse att avleda visst avloppsvatten på annat sätt än via avloppsledningarna till det kommunala reningsverket Sjölunda. Det av nämnden påkallade förbudet är inte så brådskande eller nödvändigt att 26 kap. 9 § tredje stycket miljöbalken är tillämplig. Nämndens beslut om förbud ska därför upphävas.

Nämndens beslut om att förbudet ska vara förenat med vite är felaktigt eftersom bolaget inte har möjlighet att efterkomma förbudet då ett efterkommande skulle kunna medföra att bolaget överträder det villkor för innehåll av ämnen i avloppsvatten som finns i bolagets tillstånd till miljöfarlig verksamhet. Tillåtelsen för bolaget att med stöd av tillståndet avleda visst avloppsvatten på annat sätt än att avleda det via avloppsledningarna till reningsverket Sjölunda har tillkommit för att undvika just sådana situationer eftersom visst avloppsvatten från bolagets verksamhet är olämpligt att avleda till det kommunala reningsverket. Nämndens beslut om föreläggande ska därför ändras på så sätt att beslutet om att förbudet ska vara förenat med vite ska upphävas.

Bolaget tillägger bland annat följande. Systemet för processavloppsvatten på Malmömejeriet är utrustat med tankar för flödesutjämning och neutralisering, inklusive ett s.k. haverisystem med en haveritank. Tanken har en volym om cirka 100 m³. Till haverisystemet kan bolaget leda processavloppsvatten som inte är lämpligt att avleda till det kommunala avloppsreningsverket. Normalt sett består sådant avloppsvatten som innehåller för höga halter av organiskt material t.ex. som en följd av oväntat och ofrivilligt läckage av mjölkprodukter till avloppssystemet. Att avleda sådant vatten till det kommunala reningsverket i Sjölunda skulle kunna orsaka oönskade störningar i avloppsreningsverkets processer.

Vatten som avleds till haveritanken omhändertas särskilt av bolaget genom att det pumpas ur tanken till tankbil för transport till lämplig mottagare, t.ex. olika lantbrukare för användning i deras verksamhet. Under 2017 avleddes cirka 5 230 ton vatten från haveritanken till annan mottagare än det kommunala avloppsreningsverket i Sjölunda.

Installationen och användningen av haverisystemet grundar sig i bolagets tillstånd till miljöfarlig verksamhet. Av reciten framgår att det ”enligt Länsstyrelsens mening angeläget att mängden förorening som leds till det kommunala reningsverket inte är större än nödvändigt”. Syftet med haverisystemet är just att i oväntade och

ofrivilliga fall kunna undvika att leda större mängder förorening till det kommunala reningsverket än vad som är nödvändigt.

Avloppsvatten som samlas upp i haveritanken har varit föremål för diskussion inom ramen för nämndens tillsyn. Bland annat omnämns haveritanken i nämndens inspektionsprotokoll från besök den 10 december 2012: ”Det som samlas upp i haveritanken portioneras sedan ut till avlopps nätet. Miljöförvaltningen anser att detta istället borde kunna gå till biogas” och ”att det inte är acceptabelt att släppa detta till avloppet även om det skulle vara under kontrollerade former”. Av det citerade följer att nämnden sedan tidigare har accepterat haverisystemet som sådant, inklusive att olämpligt vatten som samlas upp i haveritanken hanteras på annat sätt än att det avleds via avloppsledningarna till kommunala reningsverket i Sjölunda.

Nämndens beslut om förbud står därmed i direkt strid med nämndens tidigare ställningstaganden eftersom nämnden vill förbjuda bolaget att transportera bort processavloppsvatten från verksamheten på annat sätt än att avleda det via avloppsledningarna till kommunala reningsverket i Sjölunda.

Förbudet är inte förenligt med tillståndets rättskraft. Haverisystemet omfattas av rättskraften i bolagets gällande tillstånd.

Miljönämnden bestrider bifall till yrkandena och anför bland annat följande.

Nämndens beslut behövs för att bolaget ska följa sina villkor. Att inneha ett tillstånd innebär rättigheter att bedriva tillståndsgiven verksamhet under förutsättning att tillståndet med dess villkor följs.

Orsaken till att bolaget inte klarar eller kommer klara villkor 10 har inget med det överklagade beslutet att göra. Bolaget har självt redovisat att på grund av ökad produktion, som medför ökade utsläpp av BOD₇ klarar bolaget inte att följa villkor 10. Istället för att inrätta sin produktion så att bolaget har möjlighet att följa villkor 10 fortsätter bolaget med produktionen och kör istället bort processavloppsvatten i syfte att följa villkor 10. Med dessa handlingar klaras inte villkor 2.

Efter förändringar år 2016 har bolaget fram till nu mestadels överskridit villkor 10 samt börjat bryta mot villkor 2.

Bolaget har haft tio månader på sig från tidpunkten för det överklagade beslutet att redovisa en handlingsplan på åtgärder, i syfte att uppfylla villkor 2 och 10.

Redovisning har inkommit men resultatet av åtgärderna är att bolaget fortsätter att överskrida villkor 10.

Bolaget låter transportera bort ca 15 % av processavloppsvatten. Om detta inte hade skett hade analysresultaten varit 15 % högre än vad resultaten visar.

Nämnden hänvisar till tidigare yttrande till länsstyrelsen och till bolagets miljörapporter för 2015 och 2017.

Bolaget invänder bland annat följande. Påståendet från nämnden att bolaget ”fortsätter med sin produktion och kör istället bort processavloppsvatten från bolaget i syfte att följa villkor 10” är felaktigt. Bolaget har inte avlett något processavloppsvatten från haverisystemet sedan vinter 2018.

Då miljönämnden inte har kunnat visa att förutsättningar enligt 26 kap. 9 § tredje stycket miljöbalken föreligger har det inte framkommit att nämndens förbud ryms inom ramen för de förelägganden som tillsynsmyndigheten kan meddela enligt nämnda bestämmelse.

DOMSKÄL

MPDs beslut

Miljöprövningsdelegationen (MPD) vid Länsstyrelsen i Skåne län har i beslut den 9 december 2004 beviljat tillstånd till mejeriverksamhet. Tillståndet omfattar en årlig högsta produktion av 290 000 ton konsumtionsmjölkprodukter och 30 000 ton specialprodukter. För tillståndet gäller flera villkor;

- 1. Om inte annat framgår av övriga villkor eller föreskrifter skall verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden har angivit i ansökningshandlingarna eller i övrigt uppgett eller åtagit sig i ärendet.*
- 2. Processavloppsvatten skall avledas till det kommunala reningsverket. Tankar för flödesutjämning och neutralisering samt för eventuellt haveri skall vara installerade och i drift senast*

I ovan nämnda beslut redogörs för sökandens beskrivning av verksamheten. I denna del anges bland annat följande. *Liksom det sanitära avloppsvattnet avleds processavloppsvattnet till kommunens nät, varav delar av det först genomgå neutralisering i två 50 m³-tankar. Det samlade processavloppsvattnet passerar en mät- och provtagningsstation före anslutningen till det kommunala systemet.*

I nämnda beslut redogörs även för länsstyrelsens slutliga yttrande vari anges bland annat följande. *Motivering av villkor – Länsstyrelsen anser att överföring av processavloppsvatten till det kommunala reningsverket för behandling och rening är ändamålsenligt. Avloppsvatten bör därför även fortsättningsvis avledas dit. ... Produktreurer, koncentrerat spill samt kasserade råvaror och produkter bör i första hand nyttiggöras på för miljön bästa sätt och t.ex. användas till foderändamål. I de fall detta ej är genomförbart finns möjligheten att avleda detta till avlopp under kontrollerade former inom ramen för tillståndet. Sökanden ... har åtagit sig ... installera en tank med tillhörande pumpstation som styrs av TOC-innehållet i avloppsvattnet. Anläggningen skall kunna användas som utjämnings- och neutraliseringsanläggning vid normal drift samt som eventuell haveritank. På detta sätt bör ett jämnt flöde till det kommunala reningsverket kunna säkerställas.*

MPD har i beslut den 30 augusti 2007 meddelat ytterligare villkor för aktuell verksamhet:

- 10. Föroreningsinnehållet i processavloppsvattnet får vid avledandet som riktvärde inte överstiga 1 300 kg/BOD₇/d räknat som veckomedelvärde per produktionsdygn respektive 1 500 kg/BOD₇/d under enskilt dygn.*

Processavloppsvattenmängden för som riktvärde och veckomedelvärde per produktionsdygn inte överstiga 1 150 m³/d.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Av MPDs beslut den 9 december 2004 med tillhörande skäl framgår (se ovan) att sökanden uppgivit att ”processavloppsvattnet” avleds till kommunens nät. Denna uppgift från sökanden omfattas av det allmänna villkoret 1 i MPDs beslut. Med hänsyn härtill och innehållet i villkor 2 om att ”processavloppsvatten skall avledas till det kommunala reningsverket” bedömer mark- och miljödomstolen att det inte i enlighet med tillståndet är tillåtet för bolaget att transportera bort processavloppsvatten från verksamheten på annat sätt än att avleda det via avloppsledningarna till det kommunala reningsverket i Sjölunda. Domstolen instämmer således i länsstyrelsens bedömning att syftet med MPDs beslut måste ha varit att allt avloppsvatten som verksamheten genererar ska avledas till avloppsreningsverket. Samma bedömning görs ifråga om processavloppsvatten som leds till haveritanken. Ett förbud bedöms inte begränsa bolagets tillstånd (26 kap. 9 § tredje stycket miljöbalken). Det förhållandet att villkor 10 kan innebära begränsningar i mängden processavloppsvatten som kan avledas till det kommunala reningsverket föranleder ingen annan bedömning. Miljönämnden har därför haft fog för att förbjuda transporter av processavloppsvatten från verksamheten.

I enlighet med länsstyrelsens överklagade beslutet gäller förbudet två månader efter att miljönämndens beslut vunnit laga kraft.

Den återstående frågan är om miljönämnden har haft fog för att förena förbudet med ett löpande vite.

Mark- och miljödomstolen noterar särskilt att det gällande tillståndet med tillhörande villkor är straffsanktionerat, dvs. vid överträdelse kan straff utdömas. Såvitt framkommit har straff inte utdömts i detta fall. Enligt 29 kap. 11 § miljöbalken får inte straff utdömas för en gärning som omfattas av ett vitesföreläggande.

Mark- och miljödomstolen noterar att det är relativt ovanligt att genom ett förbud med löpande vite föreskriva att en verksamhetsutövare ska följa ett gällande tillstånd. Domstolen bedömer dock att det saknas tillräckliga skäl att ifrågasätta det lämpliga i att utfärda ett förbud med löpande vite för något som redan är straffsanktionerat. Skäl att ändra vitesbeloppet har inte framkommit.

Med hänsyn till det ovan anförda ska överklagandet avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 26 mars 2019.

Urban Lund

Bertil Varenius

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Urban Lund, ordförande, och tekniska rådet Bertil Varenius.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.